

ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ορισμός : με τον όρο «γλωσσική πρόβλημα» ή «γλωσσική πενία» ή «γλωσσική ένδεια» εννοούμε το φαινόμενο κατά το οποίο ένα πρόσωπο ή μια κοινωνική ομάδα χρησιμοποιεί στον καθημερινό λόγο και γενικότερα στην επικοινωνία, πολύ περιορισμένο αριθμό λέξεων και εκφραστικών μέσων (κυρίως λόγω άγνοιας).

Βασικά χαρακτηριστικά γλωσσικής ένδειας :

- α) άγνοια του λεξιλογικού πλούτου της γλώσσας, φτωχό λεξιλόγιο
- β) λεκτικά σφάλματα (γραμματικά και συντακτικά λάθη)
- γ) αδυναμία οργάνωσης και έκφρασης των σκέψεων, λόγος αποσπασματικός.
- δ) βωμολοχίες, ροπή προς τη χυδαιότητα
- ε) κωδικοποιημένη χρήση της γλώσσας
- στ) καταιγισμός ξένων λέξεων, χρήση αργκό, χρήση greeklish.

Τα αίτια του γλωσσικού προβλήματος στην εποχή μας

- Η ανεπάρκεια της γλωσσικής παιδείας που παρέχεται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των βαθμίδων οδηγεί στην ελλιπή εκμάθηση του λεκτικού πλούτου και των δυνατοτήτων της γλώσσας και στην κακοποίησή της. Συγκεκριμένα διαπιστώνεται :

-Η υποβάθμιση της ανθρωπιστικής παιδείας και η στροφή προς την απόκτηση χρησιμοθηρικών γνώσεων για την αντιμετώπιση πρακτικών και άμεσων προβλημάτων.

-Η μη συστηματική αλλά επιφανειακή διδασκαλία της γλωσσικής μας παράδοσης.

-Η έλλειψη κατάλληλων μέσων και διδακτικών μεθόδων.

-Το ανεπαρκώς μορφωμένο και επιμορφωμένο διδακτικό προσωπικό.

- Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης θεωρείται καταλυτικός (= καταστροφικός) για την επιδείνωση του προβλήματος αυτού. Οι αδυναμίες των Μ.Μ.Ε. :

-Η κυριαρχία της εικόνας εκτοπίζει τον λόγο.
-Τα συχνά εκφραστικά και συντακτικά λάθη των εκφωνητών, τα οποία εκλαμβάνονται ως σωστά από τους θεατές και επαναλαμβάνονται.
-Η εισβολή ξένων λέξεων και ξενόγλωσσων έργων.
-Η κυριαρχία των greeklish, μιας υβριδικής γλώσσας με λατινικούς χαρακτήρες για ελληνικές λέξεις, στην επικοινωνία των νέων και ιδιαίτερα στο διαδίκτυο.

- Η έλλειψη ελεύθερου χρόνου και το κλίμα ατομικισμού που χαρακτηρίζουν τη σημερινή εποχή δεν ευνοούν την επικοινωνία και τον διάλογο μεταξύ των ανθρώπων και την ενασχόλησή τους με τη γλώσσα.
- Η κακή σχέση των Ελλήνων με το βιβλίο. Οι σύγχρονοι Έλληνες και ιδιαίτερα οι νέοι απομακρύνονται όλο και πιο πολύ από την πηγή γνώσης, το βιβλίο, ενώ αναλώνουν τον χρόνο τους σε λιγότερο πνευματικές δραστηριότητες. Συνεπώς, η πνευματική τους καλλιέργεια εκλείπει και το λεξιλόγιο τους πτωχαίνει.
- Η μεγάλη εισβολή ξένων λέξεων και εκφράσεων και η ευκολία με την οποία τις υιοθετούμε στην καθημερινή μας ομιλία, σε συνδυασμό με το γενικότερο σύμπλεγμα κατωτερότητας και μειονεξίας των Ελλήνων απέναντι σε κάθε ξένο πολιτιστικό στοιχείο, διαιωνίζουν το μείζον πρόβλημα της γλωσσικής πενίας σήμερα.

Οι συνέπειες του γλωσσικού προβλήματος στην εποχή μας

- Η κακοποίηση της γλώσσας με τη χρήση βαρβαρισμών (= γραμματικά λάθη) και σολοικισμών (= συντακτικά λάθη).
- Η αλλοίωση της πολιτιστικής μας ταυτότητας, ο κίνδυνος για πολιτιστική αφομοίωση και ομοιομορφία, καθώς η γλώσσα αποτελεί βασικό συστατικό του πολιτισμού μας.
- Η γλώσσα κακοποιείται, παραποιείται, διαστρεβλώνεται και απειλείται με ισοπέδωση και αφανισμό.

Τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου

- Παροχή ανθρωπιστικής παιδείας με σωστή και επαρκή διδασκαλία των νέων ελληνικών. Να υπάρξει ένα σταθερό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που να προωθεί τη γνώση της γλώσσας και να διδάσκει την ενότητα και τη συνέχειά της μέσα στους αιώνες.
- Ίδρυση βιβλιοθηκών στα σχολεία, ακόμη και των πιο απομακρυσμένων περιοχών της χώρας, εξοικείωση των μαθητών με τον χώρο και γονιμότερη επαφή με το βιβλίο. Αποφασιστική κρίνεται η συμβολή των δασκάλων και των γονέων στην γνωριμία του παιδιού με το βιβλίο και στην ενασχόλησή του με αυτό.
- Οι πνευματικοί άνθρωποι οφείλουν να ανακτήσουν τον πνευματικό και καθοδηγητικό τους ρόλο, να μιλούν και να γράφουν σωστά τη γλώσσα, να τη διδάσκουν και να την προστατεύουν από την κακοποίηση και την αλλοτρίωση.
- Τα Μ.Μ.Ε. οφείλουν να συμμορφώνονται με τους κανόνες και τη δημοσιογραφική δεοντολογία, να εκφράζονται σωστά, σύμφωνα με

τους κανόνες της γραμματικής και του συντακτικού της ελληνικής γλώσσας, και να μην την κατακρεουργούν. Να επενδύουν σε επιμορφωτικά προγράμματα που προωθούν τη σωστή χρήση της γλώσσας.

- Συμβολή της οικογένειας με την παροχή σωστών προτύπων και την προσπάθειά της να πείσει το παιδί να διαβάζει.

Η γλώσσα των νέων

Οι νέοι έχουν διαμορφώσει σήμερα ένα δικό τους τρόπο επικοινωνίας με βασικά χαρακτηριστικά :

- Περιορισμένο λεξιλόγιο, συνθηματικός λόγος στην καθημερινή επικοινωνία.
- Νεολογισμοί.
- Γραμματικά και συντακτικά λάθη.
- Αλλαγές στις σημασίες των λέξεων.
- Αλόγιστη αντικατάσταση ελληνικών λέξεων με ξένες.

Γιατί οι νέοι χρησιμοποιούν τον συγκεκριμένο τρόπο επικοινωνίας ;

- Θεωρείται ένας τρόπος να διαφοροποιηθούν από τους μεγαλύτερους. Θέλουν να νιώθουν ξεχωριστοί και να μην γίνονται κατανοητοί από τις άλλες γενιές.
- Έχουν έμφυτη την τάση να αμφισβητούν και να αντιδρούν σε οτιδήποτε καθιερωμένο.
- Δεν γνωρίζουν επαρκώς την μητρική τους γλώσσα.
- Γνωρίζουν αρκετές ξένες γλώσσες, επηρεάζονται από τον ξένο τρόπο ζωής.
- Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν την περιφρόνησή τους για τον κόσμο που διαμόρφωσε η προηγούμενη γενιά.
- Οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής ευνοούν τον συνθηματικό λόγο.
- Μιμούνται γλωσσικά πρότυπα από τις διαφημίσεις, το παγκόσμιο μουσικό στερέωμα, τα περιοδικά κ.α.